

Դարս երբայիք լրացիցեալում ճամբում
ծախքը առնողին վրայ է:
Լրացողս վերադարձելով ճամայ կամ որ
և իցե գրուքիւմ Խմբագրին պիտի
ուղղուի. և ասոնց ճամբում ծախ
քը կրկնողին վրայ է:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ

Օտանք անցքեր կանցնին Յունտս
մէջ անցեալ ուրբաթէն Դի վեր
առաւոր ազգային Ժողովին նիստը մը

Օրմանեան հեռագրաց անօրէն անուա-
նեցաւ փոխանակ Տիրան պէյին :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Եղիարտար փոխարքայ Բարձր . Խա-
նայի փաշան մայրաքաղաքէն մեկնելէն ա-
ռաջ իր առատասիրտ մարդասիրութեանը
նոր ապացոյց մը տուաւ , այլ և այլ ազ-
գայ ազգայնականներուն դրամական յատուկ
նպատակներ շնորհելով :

Եւս մարդասիրական շնորհին մէջ
40 000 դրամ զուտ մ'ալ յատկա-
պէս Հայոց Ս . Փրկչէն հիւանդանոցին
բաժին հանելով : Երաժեշտ փեսմալոյլ
Գեորգ պէյին յանձնած է :

Բարձր . փոխարքային այս առատա-
նէն շնորհը արդարեւ ընդհանուր ազգիս
երախտազրկութեանն արժանի է :

Ազգասէր և բանիրուն եկեղեցականներ
ուր պէտքը մանաւանդ այս միջոցին այն-
չափ զգուշ է մեր ազգին զոր չզգուշու-
հանար պէտք է զգայալիկ ըլլալ : Եւս
պէտքը ճանչցած ենք մենք , ուստի չենք
կրնար մեր ջերմին համակրութիւնը դա-
նալ , չենք կրնար չտրուել այն անձնուէր
եկեղեցականները որ աղբին այս ամենա-
հարկաւոր պիտոյքը լեցնելու ջանադիր
են :

Այն էն գրուած նամակներէ արդէն
բերկրութեամբ սրտի տեղեկացած էինք
որ անցեալ դէկտ . 6ին Ա . արագայ վա-
նուց մէջ արժանապատիւ և ազգասէր
Խորան Ս . Խորի վարդապետի անմի-
ջական խնամոց տակ դանդաղ Ժառան-
գաւորաց դպրոցէն երեք ուսումնական
արժանաւոր անձանց վարդապետական Ս .
աստիճանը տրուել էր դեր : Մարգար
Արքայանի ձեռքը :

Եւս երեք անձինքն են Աղուանեան Պ .
Յակոբ 40 տարեկանի մօտ որ Գրիգորիս
վարդապետ անուանեցաւ . երկրորդը Պ .
Տեղեան Գալիսիայէն գրեթէ 36 տարե-
կան որ Յուսիկ վարդապետ կոչուեցաւ .
և երրորդն էր Բաղդատ Ժառանգորդ արժ .
Ս . Արեւիկա վարդապետի եղբայր տիրա-
ցու Յովհաննէս տարիաւազը որ Ա . զմա-
նէս վարդապետ կոչուեցաւ :

Գեր . Խորանիսին այս հոգեւոր ուղ-
ւոյ իրենց հոգեւոր Հօրը ազգասիրական

ձգանքն աշակերտ կոչուող մեզի մեծ մը-
ր իրիւարութիւն եղած ատեն , անցեալ իր-
րակի օրն ալ մայրաքաղաքիս Գաւա-
րուի մայր եկեղեցւոյն մէջ Երաժեշտ վա-
նուց միաբաններէն բարեկամ տիրացու
Պօղոս Խորանեանց , և տիրացու Սեբեդ-
րէ ուսումնարար տարիաւազին , ուն վար-
դապետական կոչման ձեռնադրութեան
հանգիստը կատարուեցաւ Գեր . Տեղապա-
սարգան Հօր ձեռք , և առաջնայն անու-
նը անփոփոխ մնալով վերջին Խորէն վա-
րդապետ անուանեցաւ :

Բարեկամ Պօղոս վարդապետը Բա-
ղատ գիւղի վիճակէն Արեւիկէ հայաբնակ
գիւղէն է . իսկ իր կարգաւորը նոյն վի-
ճակի Բերեմէթ գիւղէն է , երկուքն ալ
իրենց մանուկ հասակէն ի վեր Երաժեշտ
ուսումնարանին աշակերտ :

Եսնոյմէ զատ դարձեալ նոյն ուսում
նարանի աշակերտներէն Երաժեշտը իր-
րացու Եւսնէ Գէորգ ուսումնասէր պա-
տանիներն ալ տարիաւազ ձեռնադրուե-
ցան , և միանգամայն Արեւիկայի վիճա-
կէն Եւսնէ Երաժեշտ նահանգին Ղ . Եւսնէ
գիւղէն հայ ժողովրդեան համար երկու-
հատ ալ քահանայ ձեռնադրուեցան Ս .
Արարտես և Ս . Մարգիս անուն :

Եսնոյ ամենուն համար ալ կը մագ-
թենք որ մշակ առանց ամօթ ուրեւն , բայց
չենք կրնար նորոնձայ վարդապետաց նը-
կատմամբ քանի մը դիտողութիւն չենել :

Երկու տարիէ ի վեր Արեւիկայի
ընդհանուր վիճակին ինչ աստիճան ինքն
ու անպաշտպան կացութեան մէջ ըլլալը
չգիտող . կրնար ըսել թէ քիչ կար Եւս-
նիս ընդարձակ և բազմամարդ վիճակ մը ,
որ չէթէ երկու . այլ քանի մը տասնեակու
հոգեւոր քարոզչաց և խնամակալուաց պէտք
ունի , և որուն ամեն կողմը գաղտնից բա-
րեկարգութեան և ազգային յառաջդի-
մութեան տարերքը կը պահան , այնպիսի
վիճակի մը մէջ , ուր . առեղ մը ժողովուրդ
իր վայր իշխան կարգեալ արդայնոց դէմ ,
ուրիշ առեղ մը չարաձիներու դէմ , ուրիշ
առեղ մը տուրքերու անհատար բաժան-
ման դէմ իր դժգոհութիւնը լսել ընել
տալու համար կրնա փոխութեան զինքը կը
դիմէ , ուրիշ առեղ մը տարիներով հոգեւոր
միջոցաւորութեան ձայն չառնելով բոլորովին
ինքզինքնին մոռցած են , և ապա և այլ .
այնպիսի վիճակի մը մէջ կըսենք , ուր շատ
գործեր կան կատարելիք , արդարեւ անհը-
րաժեշտ կարօտութիւն կայ բազմութիւն

բանիրուն եկեղեցականներու :

Արեւիկէ մեզ յուսող որ այս եղբայ-
նայ վարդապետներն ալ իրենց նախորդ-
ներուն պէս Երաժեշտ վանքին պարտաւ
բաններուն վրայ ինքզինքնին արաճող հո-
վիւններէն չեն ըլլար , որոնք տարեց 8 ա-
միսը հոն անցընելով միայն Օ . առաջի եւ
Օ . հոգեւոր ատեն քանի մը օր դաւառա-
ղութիւն Արեւիկայի դաւառին մէջ հաղե-
կեցին : Իսկ վիճակին բազմութիւնը զիւր-
րիկ անխնամ և խեղճ ժողովուրդ տարի-
ներով այցելութիւն չեն ընել :

Եւս իրաւացի գանդաւորներուն մին-
չեւ հիմա իրեն պատասխան վարդապետաց
սովոյցոյց կը արուէր , կը կարծենք որ այ-
սուհեակ այս պատճառներն իրեն փոստ
ցուցնելու իրաւունք չմնար եւ բնաւ չի
մնալու համար ալ կը յուսանք որ պէտք է
զած ջանքը չնայուելու որով կողմանէ որ
պէտք է :

Մեծարող հրատարակիչ Մատիս լրագրոյ .
Ազգային սահմանադրութեան պարունա-
կած յօդուածներուն համաձայն Թաղական խոր-
հուրդներուն կազմուած ատենը Արեւիկա-
յայի թաղին համար ալ կազմուած խորհուր-
դը եւ խորհրդականներուն անունները ձեռ
պատուական լրագրոյ միջոցաւ հրատարակ-
ուած , և նուազաւ ալ նոյն խորհրդոյն ան-
դամներէն մէկը ըլլալու համար հետեւին
անունանշանակուած էր :

Խորհուրդը կազմուած օրէն մինչեւ այս
օրերս երկու տարին անցած ըլլալով , այս քան
միջոցին անցող հատ կերպով խորհրդականու-
թեան պաշտօնս չարժանաւորի . եւ ազգային
յառաջդիմութեան շարժառիթները որոնք
ենի՜ն անձնաւորութեանը գործադրութեան
ցը հող տարածիս չափ , թէ թաղին եւ թէ ազ-
գին համար ամենակին պիտանութիւն չունե-
ցած , և հետեւաբար յետագիւրդեան ատի-
կող ինքզինքնը առաջարկուած ատենը նուա-
րա համար անհոգեւոր ըլլալուն , այս օրի-
նակ խորհրդութիւններէն առաջ եկած անմի-
ջական ատի-թ մը ըլլալու համար հարկ
չկրնա անցը օրինակն արժանաւորութեան
թիւն դնելու առաջարկութեան ելլելովն , և
այս ինքզին ալ ըսելից առաւելութեամբ
ընտրուած խորհրդականներու հետ հաւասա-
րութեան փափաքէ մը յառաջ եկած եւ անի-
կա ալ աղբին ընտրողական իրաւունքը խա-
փանելու նկատմամբ ըլլալով , ասոնց երկուքն
ալ նուազաւ համար բոլորովին անհոգեւոր
ըլլալուն համար ասոնց քանին հրաժարա-
կանա Պատրիարքարան դրկած եւ թաղական
խորհրդականութեան պաշտօնէն դադրած ը-
լլալ . ընտրութեան ատեն հասարակութեան

հրատարակուածին համաձայն այս անգամ ալ
ձեռ պատուական լրագրոյ մէջ այս նամակն
հրատարակուեց շնորհ ընէք :

Վ . Պօլիս 22 փետր . Մ . Յ . Ա . 1865

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հինգշաբթի իրիկուն ժամը մէկ ու
կէսին միջոցները մայրաքաղաքիս Բաղատ
բաղար ըստեւ թաղը հրդեհ պատահե-
լով , փողոցներուն նեղութեանը չհովն
սաստիկութեանը պատճառաւ առաջը չը
կրցաւ առնուել և գիշերուան միջեւ ժամը
7ը շարունակ տեւելով հարկեր չափ տուն
ու խանութ նյութեցաւ :

Երեկ իրիկուն ալ ժամը երեքին մի-
ջոցները մայրաքաղաքիս Պալք բաղարի
ծովերէքը հրդեհ պատահելով 10ի չափ
խանութ նյութեցաւ :

ԹԱՏՐՈՆ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ

Բերայի Արեւելեան թատրոնը դրժ-
բաղարար հասարակութեան դառն գան-
գատանացը ենթակայ եղած է :

Մենք որ յիշեալ թատրոնին յառաջդի-
մութեանն ու զարգացմանը անկեղծ փափա-
քող ըլլալով ամեն ժամանակ յօժարութեամբ
փութացել ենք ներկայացուելիք խաղե-
րուն հրատարակութիւնը ընել ըստ խնդրոյ
անօրէնութեան թատրոնին , ծանր հարկ
մ'է մեզ եղած բարձրագոյն գանդաւորն
րուն արձապանը ըլլալ այս անգամ , որով
հետեւ հասարակաց կրաւորներն ալ առա-
ջութիւն ընել յանձն չենք կրնար առնու-
ել երեք , և թատրոնին անօրէնութեանը
ներքէն չէ թէ և անամայ և արտաքոյ
կարգի անանկալ դիպուածներու պատ-
ճառանօք հասարակաց վատահոգութեամբ
զեղծանելու երեւոյթ ունեցող անկար-
գութեանց ատիքներ ընծայել :

Մեծ պատրաստութեամբ խողներ
կայացուցելու խոստումներ ընել , և զիւր-
ուածով ետ ձգելու արդարեւեցանք ըսելով
ներում խնդրել . ժամը երկուքին ներ-
կայացման սկզբնաւորութիւն խոստանալ
և ժամը չորսին հաղել սկսել . ամեն մէկ
խաղերուն միջոցը ժամը անցողները և
հասարակութիւնը անհոգեւոր ընել . այս
ինչ խողը խոստանալու և ուրիշ մը ներկայա-
ցնել . բայց ի նորապէս դերասանաց տրուած
խաղերէն ուրիշ խաղերու ներկայացմանց
մէջ հող չառնել և ըստ բերման ձգել . ծա-

թիւներ և փութանք ըսելու զուարճու-
թիւն ևս հայթայթելով , այն մեծ դա-
րափարը կարելու կը նպատակն , որ կրա-
ուի հասարակաց կարծիք : Ինչպէս պի-
տի զարմանան մեր սիրելի Հայազունք
երբ լսեն թէ անցեալ տարի Եւստորիս
այիլը 10 000 սփեկրին ատեն Տեղեան ե-
րեքին վիսպանիս որ երթալ իրենց գաղ-
թականութեանը վերձնութիւններ ընէ
իր վեպերէն , և ինչքան ժամանակ որ հոն
կենայ՝ յատուկ տուն կառք , և սպասա-
ւորներ ունենայ , և երբ խնաման թէ անց-
եալները Փարիզի Կոնգրէսի գեսպանը
ինքնեց նոյն հոգեւոր մատենադրէն ,
որ իր դեսպանատան սրահներէն մէկին
մէջ իր վեպերէն կարդայ հասարակու-
թեան ի նպատակ փարիզարի աղքատ
Կոնգրէսաց , և մուտքը 20 փութը ըլ-
լալով դարձեալ գանդատ կընեն , թէ
ի՜նչու առաւել ընդարձակ ապարանք մը
չեն ընտրած : (*) Իսկ Եւստորիս մէջ
կայ պարուն մը իր Փարիզ ըրած ուղեւո-
րութեանը ընթերցումները ընելով , բա-
ւական տղարներ հնձեց : Առատանքու-
ւոյն գանդաւոր Կոնգրէսացը ունին նոյնպէս
իրենց ընթերցարանը , ուր ամեն չորեք-
շաբթի իրիկուն խառն կը դիմեն վերձա-
նութեան մեկ ընելու . իսկ քանի Հայ-

• Այս տղերքը գրուելէն ետքը լրագրի մը
մէջ կը կարգանք թէ Կոնգրէս մատենադր-
ներէն եւս ոմանք Տեղեանի օրինակին հետե-
ւելով իրենք ալ ժողովաներ կազմել են ,
ուր իրենց ամենէն նոր գրածներէն ընթեր-
ցումներ պիտի ընեն հասարակութեան :

հետեւեալ եղած են որ ուսմանը կուար-
ձութեան հետ խառնելով հեշտալ ընեն ,
և ասոր օրինակ կը բերէ նախնի յոյները
որոց մէջ ատենաբանները , թատրոնի
քերթողներն ու ճառարանները ամենէն
մեծ վարձապետներն եղած են : Յետոյ
անդիւցոյց յոյ յատուկ եղող ազգային խը-
րոխտութեամբ , կը գովէ Մեծին Բրի-
տանից արդարաւարական ոգին որ այնչափ
յառաջդիմութեան պատճառ
« Եւ երբ ազատութեան վրայ կը խօսիմ ,
կրնէ , զբաղմունքներն վրայ կը խօսիմ ,
քանի որ պարտութիւններն և ազատութիւնը
անբաժանելի կը համարիմ : Եսնոյ գուգա-
ւորութիւնն է որ կը կազմէ այնպիսի ըս-
կըզունք մը որ կը համարձակիմ պետու-
թեան մը հոգին կոչելու , այնպիսի անմահ
սկզբունք մը որ ձախորդութեան փոր-
ձանքէն աւելի կարգի և կը յաղթահարէ
նոյն իսկ կործանման օրը » : Եսնոյ օրինակ
կը բերէ շատ զօրաւոր տեղութիւններ ,
որոց բռնաւորական դրութիւնը իրենց ա-
ւելումը փութացուց :

Եւս մեր ազգայինք ճանչցած են ար-
դէն դատարարական բարձր արժեքը ,
և միայն դորձնական կերպով արգելելի
զալը մնացել է , որ սակաւ առ սակաւ պիտի
ըլլայ ուստի աւելորդ է այն նիւթին վրայ
երկայն խօսիլ : Երբեք եւրոպացի մէջէն
մեծահամբաւ անձինք մեր վրայ կարեկ-
ցութեամբ նայիլ սկսել են մեր այս փոքր
շարժումը տեսնելով . ո՞վ կարգիլէ զմեզ
այս ընթացքին մէջ յարստութիւն : Տեղա-
լրագրոյն փետրուար 5 թուոյն մէջ Պ .

Մեն Մարք Ժիրարտէն Առատանքու-
ւոյն գրուած նամակի մը քաղուած կը
հրատարակէ , որուն մէջ մեր Մուշեղ
գայնոց կրած անաւանի նեղութեանը
նկարագրուած են : Երեւել զբաղեալ
քանի մը համառօտ բնոյ սակեղանի տո-
ղեր աւելցուցած է , որ մեր խորին շնոր-
հակալութեանը արժանի են , քանի վե-
հանձն և ազատամիտ սրտէ մը կը բղթին :
Ինչպէս ազգերը շնորհակալութեան զատ
ինչ կրնան նուիրել այնպիսի մարդասի-
րական գործի մը , այլ անշուշտ աննշան չէ
այն շնորհակալութիւնը որ երախտազի-
տութեան սրբազան կնքովը դրոշմեալ է :
Մատիս թղթակցին նայելով Մուշեղի
Բերիկէի հովուաց անդորրաւետ երջան-
կութիւնը կը վայելէ եղեր : Եստուած
տար թէ այնպէս ըլլար : (*)

Վ . Պ . Պատանեան :

• Բաթնի լրագրին փետրուար 17 թիւը
քիւրտերուն ձեռքէն Մուշեղի հայերուն կրած
հարստահարութիւնները պատմելով կրնէ թէ
ուրիշ ծար չեն գտել իրենց թշուառութեան
բայց եթէ հարեւրեքին ձգելով Մուշեղի
մէկ մասն ալ Պօլիս գալով Պատրիարքարանին
աղերսաղիր մատուցած են , և կը յարէ թէ
տարակոյս չկայ որ Պատրիարքարանի շնորհիւ
բարեխնամ կառավարութիւնը քիւրտերուն
այս յախտակութեան գործերը պիտի զսպէ :

4. ՊՕԼԻՍ ՁԻՆԻԼԻ ԽԱՆ